

THƯƠNG MẠI DỊCH VỤ - ĐỀ CHUYỂN ĐỔI SỐ ĐÚNG CÁCH VÀ CÓ HIỆU QUẢ

LS Ngô Khắc Lễ

Trọng tài viên Trung tâm Trọng tài Quốc tế Việt Nam (VIAC)

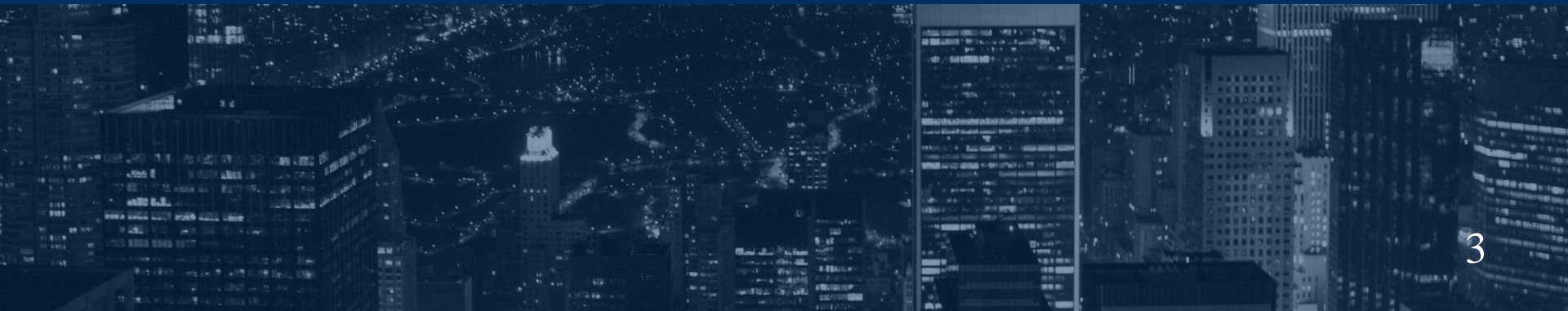
Hòa giải viên độc lập

Thành viên Tiểu Ban tư vấn pháp luật Hiệp hội doanh nghiệp dịch vụ logistics Việt Nam (VLA)

MỤC LỤC

1. Thực trạng chuyển đổi số trong ngành logistics của Việt Nam
2. Một số lưu ý trong lộ trình chuyển đổi số để phù hợp
3. Một số rủi ro phát sinh khi thực hiện chuyển đổi số trong hoạt động logistics và phương thức giải quyết khi có tranh chấp phát sinh

1. THỰC TRẠNG CHUYỂN ĐỔI SỐ TRONG NGÀNH LOGISTICS CỦA VIỆT NAM

1. Thực trạng chuyển đổi số trong ngành logistics của Việt Nam

- Phần lớn doanh nghiệp logistics là doanh nghiệp nhỏ và vừa (khoảng 80%)
- Logistics được coi là "xương sống" của nền kinh tế quốc gia, đồng hành cùng với mọi lĩnh vực hoạt động, từ sản xuất, phân phối, lưu thông đến tiêu thụ sản phẩm;

- Phần lớn các DN mới được chuyển đổi số ở mức độ rất thấp, chủ yếu do hạn chế về tài chính, nhận thức, nhân lực.
- Một số doanh nghiệp logistics lớn, xuyên quốc gia đã chuyển đổi số ở mức độ có thể tiếp cận trình độ của một số nước tiên tiến của châu Âu.

- Nhiều doanh nghiệp đang áp dụng những ứng dụng độc lập, như phần mềm riêng biệt cho từng dịch vụ như quản lý, vận chuyển, kho bãi, phân phối, kế toán.
- Không thể kết nối để có hiệu quả tối ưu, chi phí cao, lãng phí thời gian, như xe chỉ có hàng một chiều; đứt gãy nguồn cung/cầu dịch vụ (do không kết nối được mạng rộng) vì chưa chuyển đổi số.

Ví dụ: một số doanh nghiệp quá phụ thuộc vào một vài thị trường nên khi dễ bị mất nguồn cung/cầu hàng hóa, dịch vụ.

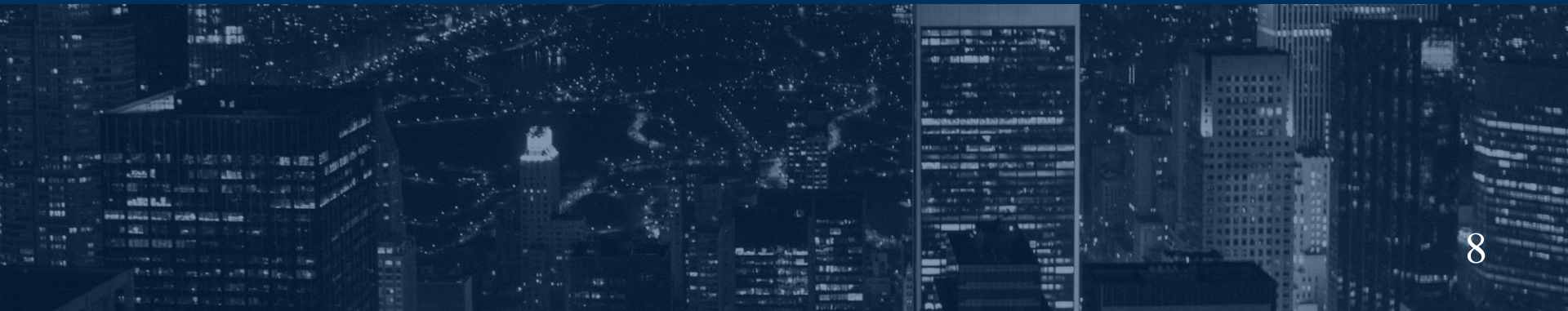
- Nhiều hoạt động liên kết dịch vụ (chuỗi cung ứng) bị gián đoạn, một số doanh nghiệp ngừng hoạt động vừa qua cho thấy thực trạng của ngành và tầm quan trọng của chuyển đổi số.

Khảo sát giữa tháng 3/2020 của Hiệp hội doanh nghiệp dịch vụ logistics Việt Nam (VLA):

- 50% doanh nghiệp bị giảm doanh thu từ 10 đến 30%
- Trên 10% doanh nghiệp bị giảm từ 30 đến 50% doanh thu do dịch bệnh và không chuyển đổi số để đáp ứng yêu cầu của thị trường.

Tuy vậy, đa số doanh nghiệp logistics có khả năng chịu đựng thử thách; sáng tạo, thích nghi và vượt khó.

2. MỘT SỐ LƯU Ý TRONG LỘ TRÌNH CHUYỂN ĐỔI SỐ ĐỂ PHÙ HỢP, ĐẶC BIỆT TRONG VIỆC TIẾP CẬN THỊ TRƯỜNG EU, TẬN DỤNG ƯU THẾ MÀ EVFTA MANG LẠI CHO LOGISTICS

2. Một số lưu ý trong lộ trình chuyển đổi số để phù hợp, đặc biệt trong việc tiếp cận thị trường EU, tận dụng ưu thế mà EVFTA mang lại cho logistics

- Mục đích của chuyển đổi số là để doanh nghiệp tham gia vào chuỗi cung ứng rộng lớn hơn, mang lại hiệu quả kinh tế tối cao hơn cho doanh nghiệp.

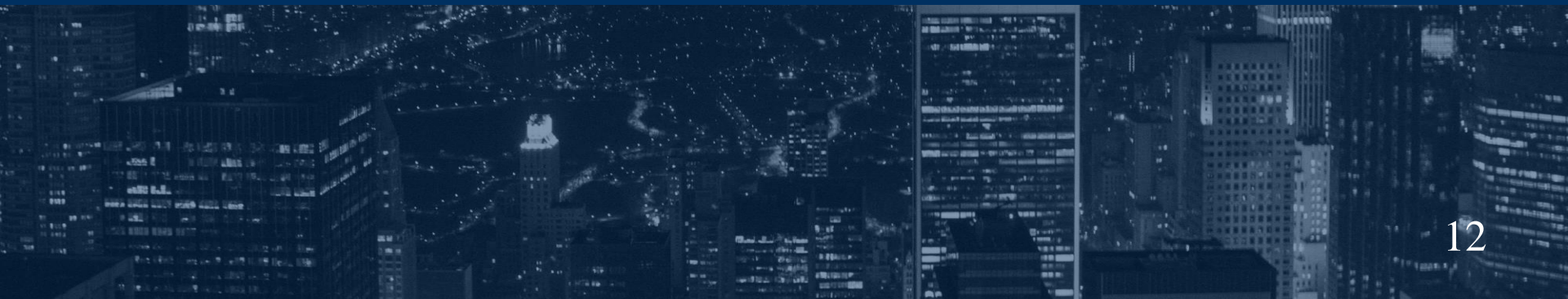
Ví dụ: thành công của công ty dịch vụ vận tải công cộng Grab (dù bị khiếu nại, kiện tụng; cuối cùng các doanh nghiệp cùng ngành cũng phải chuyển đổi số ở mức độ khác nhau).

- Người lãnh đạo doanh nghiệp cần hiểu mình muốn gì và công nghệ có thể chuyển đổi công ty của mình thế nào. Thay đổi tư duy từ lãnh đạo đến nhân viên về chuyển đổi số; đào tạo và phát triển nhân sự.

- Doanh nghiệp mới bắt đầu chuyển đổi số (chưa làm gì) lại là một lợi thế so với các doanh nghiệp đã làm nhưng dùng công nghệ cũ vì thay đổi sẽ nhanh hơn.
- Có kế hoạch dài hạn; lựa chọn quy trình, nhà cung cấp phù hợp với khả năng tài chính để tạo nên 1 hệ thống liên hoàn, sử dụng số liệu chung, cùng chuẩn mực.
- Không có mô hình chung cho mọi doanh nghiệp. Ưu tiên mô hình nào (tái cấu trúc, cải tiến quy trình điều hành nội bộ hay ưu tiên mô hình tìm kiếm doanh thu bên ngoài hơn...) cần được nghiên cứu kỹ.

- Doanh nghiệp logistics có rất nhiều mảng dịch vụ và phạm vi hoạt động khác nhau nên cần có cách tiếp cận về số hóa khác nhau.
- Tìm cách cân bằng giữa việc nâng cao doanh thu, có hợp đồng trước mắt với đầu tư cho chuyển đổi số để có thể có thành công trong dài hạn.
- Liên kết doanh nghiệp: dựa vào hiệp hội, cùng thuê một công ty để có dịch vụ khảo sát, chuyển đổi số cạnh tranh hơn.

3. MỘT SỐ RỦI RO PHÁT SINH KHI THỰC HIỆN CHUYỂN ĐỔI SỐ TRONG HOẠT ĐỘNG LOGISTICS VÀ PHƯƠNG THỨC GIẢI QUYẾT KHI CÓ TRANH CHẤP PHÁT SINH

- Rủi ro trong giao dịch giữa khách hàng và đơn vị cung cấp dịch vụ logistics khi áp dụng công nghệ thông tin trong giao dịch; ký kết, thực hiện hợp đồng (văn bản giấy đã được thay thế bằng văn bản điện tử).

Do đó, khi giao dịch, rủi ro về lừa đảo chứng từ nói chung và đối với những chứng từ liên quan đến sở hữu hàng hóa như vận đơn, lệnh giao hàng nói riêng cần đặc biệt lưu ý.

VÍ DỤ

TRƯỚC ĐÂY

Người nhận hàng trực tiếp nhận lệnh giao hàng bản giấy sau khi hoàn thành mọi thủ tục để nhận hàng.

HIỆN NAY

Nhiều lệnh giao hàng điện tử đã được thực hiện.

Để phòng gian lận khi giao nhận lệnh giao hàng, hai bên cần thống nhất một số mật mã giao dịch cùng với khung thời gian giao nhận lệnh giao hàng qua máy tính kèm theo thông báo bằng điện thoại và xác nhận chấp nhận bản điện tử thay bản giấy sẽ tránh được rủi ro lừa đảo chứng từ khi áp dụng công nghệ thông tin.

- Về ký kết hợp đồng, cần lưu ý xác định giá trị pháp lý của bản điện tử phải được coi như bản giấy để tránh rủi ro, tranh chấp về hợp đồng có hợp pháp về hình thức hay không.

Ví dụ thực tiễn tại VIAC: Tranh chấp về giá trị pháp lý của giao dịch, hợp đồng điện tử.

Rủi ro khi yêu cầu chuyển tiền bằng văn bản điện tử (email, fax):

- Đã xảy ra việc yêu cầu chuyển vào tài khoản khác với lý do đề nghị giúp đỡ vì đang gặp khó khăn (bị kiểm toán, thay đổi ngân hàng...).
- Để phòng tránh, cần quy định địa chỉ email của hai bên, số tài khoản chuyển tiền trong hợp đồng. Khi có thay đổi, phải hỏi lại bằng điện thoại hoặc email khác để xác nhận trước khi chuyển tiền; không được hỏi lại bằng địa chỉ email mà họ yêu cầu thay đổi tài khoản vì bọn lừa đảo đã trực sẵn để trả lời.

- Đã xảy ra tranh chấp về chuyển tiền nhằm tài khoản do bọn lừa đảo đề nghị chuyển vào tài khoản khác. Kết quả là bên chuyển tiền phải bồi thường vì không xác nhận lại trước khi chuyển nên bị lừa.
- Đối với địa chỉ email, nên yêu cầu địa chỉ của công ty, hạn chế dùng địa chỉ công cộng khi chuyển tiền, chứng từ quan trọng. Ngoài ra, nên gọi thử điện thoại để bàn để kiểm tra công ty, không nên chỉ dùng số điện thoại di động vì có khi không thể xác định được số máy đó của ai, gọi từ đâu

Ví dụ: vụ lừa đảo chuyển tiền mà cảnh sát Malaysia đã trả lời như vậy khi người viết đi Malaysia cùng công ty Việt Nam để tìm công ty lừa đảo ở Malaysia.

- Rủi ro do không hiểu rõ phạm vi từng dịch vụ: mua phần mềm riêng, có thuê kết nối không vì có trường hợp đã xảy ra tranh chấp phải kiện ở VIAC để xác định Bị đơn có trách nhiệm kết nối hay chỉ cung cấp phần mềm;
- Rủi ro về tài chính vì chi phí phát sinh, không lường trước do phải mua, sửa thiết bị khi nâng cấp: cần chuẩn bị dự phòng tài chính;

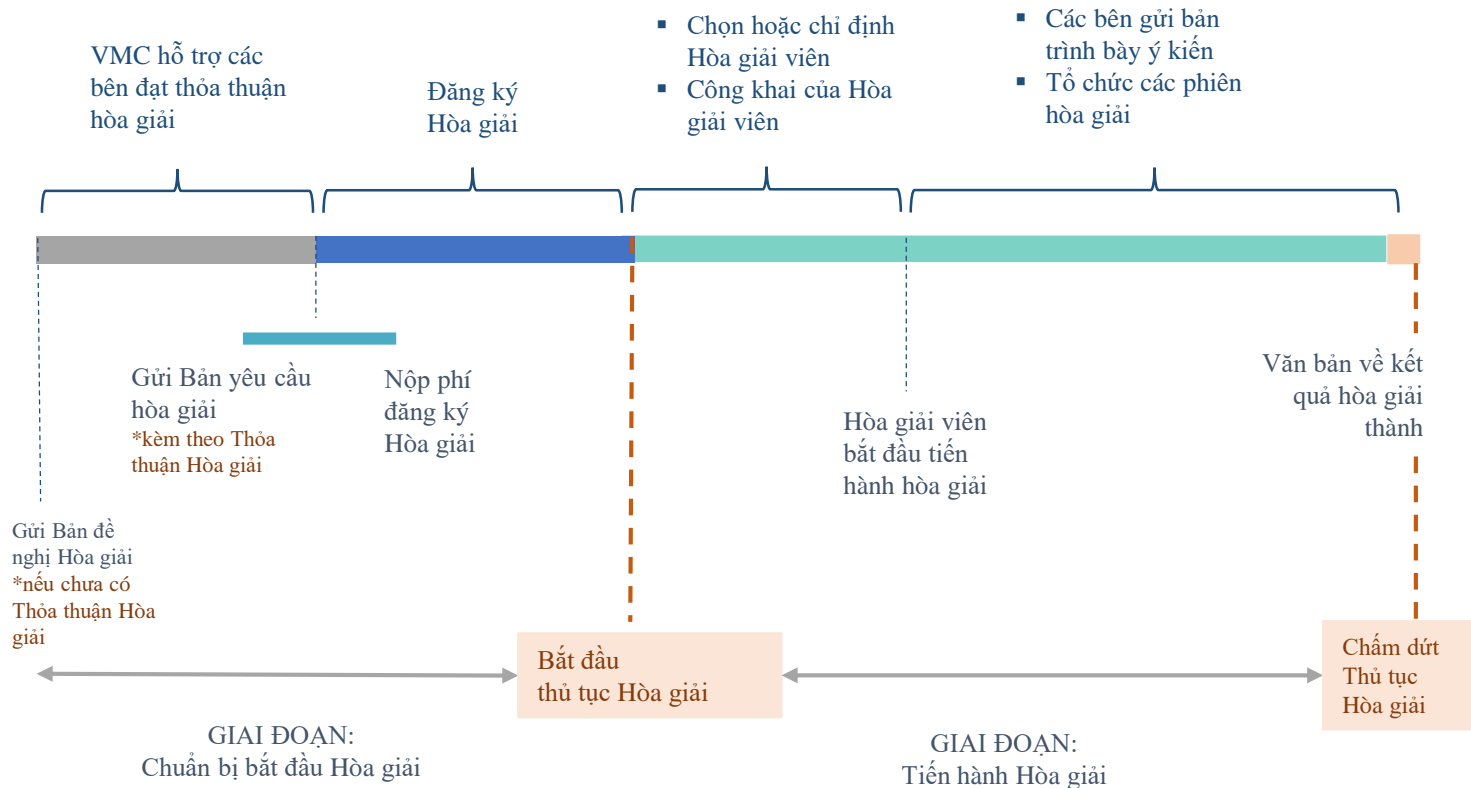
- Rủi ro về xuất xứ, nguồn gốc thiết bị: chú ý nơi sản xuất, nhãn hiệu hàng hóa; thời hạn dùng thử, bảo hành: quy định rõ trong hợp đồng;
- Rủi ro về đóng góp tài chính, phân chia dịch vụ khi tập hợp nhóm doanh nghiệp để cùng thuê chuyên đổi số: cần thỏa thuận chi tiết trong hợp đồng.

HÒA GIẢI THƯƠNG MẠI

Khi xảy ra tranh chấp:

Giải quyết bằng: Thương lượng, hòa giải, Trọng tài hoặc Tòa án.

THANK YOU!